

категория *бездна*. В поезията на Яворов релативността на *спускането* и *извисяването* се дължи на схващането на *бездната* не само като необозрима дълбина, т.е. не само на виждането ѝ в посока *надолу, все надолу...*, а на въздигането ѝ нагоре. За Яворов *бездната* е и *височинна*, а *висините* често пъти са плашещо *бездънни* („Великден“, „Смъртта“ и др.). Поради това *бездната* разкрива своята тоталност – тя едновременно може да се мисли и като маска, като дреха, покриваща земята (Псалом 103), но и като самата укрита същност на света. От подобна презумпция произтичат (или могат да се обхванат в задоволително единство) парадоксализациите на *върха* и на *висината* в Яворовата поезия. Едно от най-ярките предизвикателства на Яворов е метафората в „Маска“ (1907): „Свръхземните въпроси, / които никой век не разреши, / дълбаех ням.“ Тази метафора е следствие от полагането на *бездната* на мястото на небето, т.е. Яворов мисли небето предимно като глъбина, а не като височина (показателен пример са определенията *Вдън хаотичното небо...* – „Истината“ и *Вдън бездна слязох аз...* – „Наяве и насън“. Тези два текста остават обаче извън христоматийния **Яворов** и почти отнемат възможността да надникнем в наистина властната семантика на неговата *бездна*).

Още в „Сизиф“ *урвата световна* е несъмнено поакцентираният символ, чието въздействие се удвоява от паралелния образ *страшни са устата на зиналия рев*. Доминанцията на *бездната* у ранния Яворов фикционализира *върха*, т.е. той се превръща в недосегаема, вечно отдалечаваша се цел (това потвърждава един сравнително маргинален текст на поета от 1903 г. – „ала и някоя Голгота / едва ли нявга обещах“). Тази фикционалност от своя страна предизвиква твърде свободното, дори произволно боравене с образа *върх*, конвенционалното му поднасяне у късния Яворов: „над бездни, върхове, неведоми пространства...“ („Пръстен с опал“); „от много върхове надничам, спускам се по / всичките наклони...“ („Покая-